

Mål C-252/19

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

20 mars 2019

Hänskjutande domstol

Sąd Rejonowy w Opatowie (Polen)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

31 januari 2019

Klagande:

QL S.A. w B.

Motpart:

CG

Saken i målet vid den nationella domstolen

I förfarandet vid den hänskjutande domstolen avseende utfärdande av ett betalningsföreläggande har klaganden, det vill säga QL S.A. w B., nedan kallad QL, yrkat att motparten, låntagaren CG, som är en konsument, ska betala en fordran på grundval av en blankoväxel som konsumenten ställt ut som säkerhet för ett kreditavtal.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkningen av artikel 3 g och artikel 22.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG vad beträffar bestämmelserna i den nationella rätten angående ”maximibelopp för andra kreditkostnader än ränta” och den matematiska formel som används för att beräkna dessa avtalsenliga kostnader.

Tolkningsfråga

Ska bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG, särskilt artiklarna 3 g och 22.1 i detta direktiv, tolkas på så sätt att de anförda bestämmelserna utgör hinder för införande i den nationella rättsordningen av rättsinstitutet ”maximibelopp för andra kreditkostnader än ränta” och den matematiska formel som används för att beräkna dessa kostnader enligt artikel 5 led 6a jämförd med artikel 36a i Ustawa z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. 2018.993, konsoliderad version) (konsumentkreditlagen av den 12 maj 2011), enligt vilken även kostnaderna för näringsidkarens ekonomiska verksamhet ska räknas in i de kostnader i samband med kreditavtal som konsumenten ska betala (den sammanlagda kreditkostnaden)?

Anförda gemenskapsrättsliga bestämmelser

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG, artiklarna 3 g och 22.1.

Anförda nationella bestämmelser

Ustawa o kredycie konsumenckim av den 12 maj 2011 (Dz. U. 2018.993, konsoliderad version, nedan kallad konsumentkreditlagen)

Artikel 5 led 6 i konsumentkreditlagen – den sammanlagda kreditkostnaden – alla de kostnader som konsumenten är skyldig att betala i samband med kreditavtalet, och särskilt följande:

- a) ränta, avgifter, provision, skatter och vinstmarginaler som kreditgivaren känner till, och
- b) kostnader för extra tjänster, i synnerhet försäkringar, om sådana kostnader är obligatoriska för att erhålla krediten eller för att erhålla den på de marknadsförda villkoren, med undantag för notariatsavgifter som påförs konsumenten.

Artikel 5 led 6a i konsumentkreditlagen – andra kreditkostnader än ränta – alla kostnader som konsumenten ska betala i samband med konsumentkreditavtalet exklusive ränta.

Artikel 5 led 7 i konsumentkreditlagen – sammanlagt kreditbelopp – det högsta belopp av penningmedlen exklusive krediterade kreditkostnader som kreditgivaren ställer till konsumentens förfogande enligt ett kreditavtal, och när det gäller avtal där det inte anges något högsta belopp, summan av alla penningmedel exklusive krediterade kreditkostnader som kreditgivaren ställer till långivarens förfogande enligt kreditavtalet.

Artikel 5 led 8 i konsumentkreditlagen – det sammanlagda belopp som konsumenten ska betala – summan av de sammanlagda kreditkostnaderna och det sammanlagda kreditbeloppet.

Artikel 36a.1 i konsumentkreditlagen – Maximibeloppet för andra kreditkostnader än ränta beräknas enligt följande formel:

$$\text{MPKK} \geq (\text{K} \times 25 \%) + (\text{K} \times \text{n/R} \times 30 \%)$$

varvid de olika symbolerna har följande betydelse:

MPKK – maximibeloppet för andra kreditkostnader än ränta.

K – det sammanlagda kreditbeloppet.

n – återbetalningsfristen uttryckt i dagar,

R – antal dagar under året.

Artikel 36a.2 i konsumentkreditlagen – Andra kreditkostnader än ränta får under lånets löptid inte vara högre än det sammanlagda kreditbeloppet.

Artikel 36a.3 i konsumentkreditlagen – Andra kreditkostnader än ränta som härrör från ett konsumentkreditavtal får inte uttas till den del de överstiger maximibeloppet för andra kreditkostnader än ränta, beräknat på det sätt som anges i stycke 1, eller det sammanlagda kreditbeloppet.

Kodeks cywilny (Polens civillag) av den 23 april 1964 (Dz. U. 2018.1025, konsoliderad version) (nedan kallad k.c.)

Artikel 359 k.c. – Kapitalränta

1 § Ränta på ett penningbelopp får utgå endast om detta framgår av en rättshandling, av lag, av ett domstolsbeslut eller av en annan behörig myndighets beslut.

2 § Om räntan inte anges på annat sätt ska lagstadgad ränta motsvarande Narodowy Bank Polskis (den polska nationalbankens) referensränta plus 3,5 procentenheter utgå.

2¹ § Den högsta räntesatsen som har bestämts genom en rättshandling får på årsbasis inte överstiga den dubbla lagstadgade räntesatsen (den högsta räntesatsen).

2² § Om den räntesats som har bestämts genom en rättshandling överstiger den högsta räntesatsen ska bara den högsta räntesatsen utgå.

2³ § Bestämmelserna om den högsta räntesatsen får inte begränsas eller uteslutas genom avtal, även om utländsk lag har valts. I detta fall gäller lagbestämmelserna.

Artikel 481 k.c. – Ränta på grund av dröjsmål med betalning

1 § Om en gäldenär betalar en penningsskuld för sent, får borgenären kräva dröjsmålsränta, även om borgenären inte lidit någon skada och förseningen uppstått på grund av omständigheter över vilka gäldenären inte kunnat råda.

2 § Om dröjsmålsräntan inte var angiven, utgår lagstadgad ränta motsvarande den polska nationalbankens referensränta plus 5,5 procentenheter. Om emellertid en högre ränta ska utgå på fordran, kan borgenären begära dröjsmålsränta med den högre räntesatsen.

2¹ § Dröjsmålsräntan får inte överstiga den dubbla lagstadgade dröjsmålsräntan per år (den högsta dröjsmålsräntan).

2² § Om den dröjsmålsränta som uttas överstiger den högsta dröjsmålsräntan ska bara den högsta dröjsmålsräntan utgå.

2³ § Bestämmelserna om den högsta räntesatsen för dröjsmålsränta får varken begränsas eller uteslutas genom avtal, även om utländsk lag har valts. I sådana fall gäller lagbestämmelserna.

Justitieministerns meddelande av den 7 januari 2016 om lagstadgade räntesatser (M.P.2016.46)

I enlighet med artikel 359 § 4 i lagen av den 23 april 1964 - Kodeks cywilny (civillagen) (Dz. U. 2014 pos. 121, i ändrade lydelse), förklaras att från och med den 1 januari 2016 uppgår den årliga lagstadgade räntan till 5 procent.

Justitieministerns meddelande av den 7 januari 2016 om lagstadgad ränta vid dröjsmål (M.P. 2016.47)

I enlighet med artikel 481 § 24 i lagen av den 23 april 1964 - Kodeks cywilny (civillagen) (Dz. U. 2014 pos. 121, i ändrade lydelse), förklaras att från och med den 1 januari 2016 uppgår den årliga lagstadgade dröjsmålsräntan till 7 procent.

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i målet vid den nationella domstolen

Den 31 augusti 2016 ingick QL och CG ett låneavtal (konsumentkredit), på grundval av vilket CG var skyldig att betala 10764,00 zloty, jämte en årlig avtalsenlig ränta på 9,81 procent. Det ovannämnda beloppet utgjordes av 5000,00 zloty motsvarande det totala lånebeloppet (summan av alla kontanta medel som ställdes till låntagarens förfogande) och 5764,00 zloty motsvarande de sammanlagda kreditkostnaderna, vilka inbegrep uppläggningsavgiften (129,00 zloty), provisionsersättning (3939,00 zloty), ersättning för tjänsten ”Ditt paket” (900 zloty) och avtalsenlig ränta på kapitalbeloppet för hela avtalstiden (796,00

zloty). Den effektiva årsräntan uppgick till 77,77 procent. Avtalet ingicks för en period på 3 år.

Maximibeloppet för andra kreditkostnader än ränta enligt detta avtal var 4968,00 zloty och omfattade en uppläggningsavgift (129,00 zloty), provisionsersättning (3939,00 zloty) och ersättning för tjänsten ”Ditt paket” (900,00 zloty). Dessa kostnader har beräknats enligt formeln i artikel 36a i konsumentkreditlagen och har inte förhandlats fram individuellt mellan parterna.

Avtalet som sådant upprättades enligt en färdig mall och återbetalningen av lånet säkrades genom en blancoväxel. QL sade upp avtalet på grund av bristande återbetalning av de överenskomna amorteringarna.

QL väckte talan mot CG vid den hänskjutande domstolen och yrkade betalning av 5293,72 zloty jämte lagstadgad dröjsmålsränta och begärde samtidigt att ett betalningsföreläggande skulle utfärdas på grundval av den fullständiga blankoväxeln. QL har på begäran av domstolen framlagt låneavtalet, amorteringsplanen och överlåtelsen av växeln.

Parternas huvudargument i det nationella målet

I inlägga av den 19 december 2018 hävdade QL att låneavtalet är ett konsumentkreditavtal i den mening som avses i konsumentkreditlagen med beaktande av de ändringar som gjorts i denna lag. Detta gäller särskilt innehållet i artikel 36a, där det fastställs ett maximibelopp för andra kreditkostnader än ränta. Utestående belopp på grund av uppläggningsavgifter, kommission och avgifter för tjänsten Ditt paket rymms inom gränserna för det maximala beloppet för andra kreditkostnader än ränta. Kostnader på denna nivå anses av lagstiftaren utgöra högsta tillåtna kostnader och därför lagenliga. De anses därmed berättigade med hänsyn kostnaden och risken i finansinstitutets verksamhet.

Kortfattad redogörelse för skälen till begäran om förhandsavgörande

Genom lag av den 12 maj 2011 om konsumentkrediter införlivades Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG med det nationella rättssystemet.

Enligt skäl 9 i direktiv 2008/48/EG är syftet med direktivet och den fullständiga harmoniseringen som föreskrivs i direktivet, att säkerställa att alla konsumenter i gemenskapen åtnjuter en hög och likvärdig skyddsnivå för sina intressen och skapandet av en verklig inre marknad. Det bör därför inte vara tillåtet för medlemsstaterna att behålla eller införa andra nationella bestämmelser än de som föreskrivs i detta direktiv. Denna begränsning bör dock gälla endast i den mån detta direktiv innehåller harmoniserade bestämmelser. I skäl 10 i direktivet anges vidare att definitionerna i detta direktiv bestämmer harmoniseringens räckvidd.

Medlemsstaternas skyldighet att genomföra bestämmelserna i detta direktiv bör därför begränsas till direktivets tillämpningsområde som det fastställs genom dessa definitioner.

Den obligatoriska karaktären hos direktiv 2008/48/EG anges tydligt i artikel 22.1, där det föreskrivs att i den mån detta direktiv innehåller harmoniserade bestämmelser får medlemsstaterna inte behålla eller införa andra bestämmelser i sin nationella lagstiftning som skiljer sig från vad som fastställs i detta direktiv.

De bestämmelser genom vilka rättsinstitutet [andra kreditkostnader än ränta i konsumentkreditlagen] infördes i polsk lagstiftning trädde i kraft den 11 mars 2016 och syftade till att höja skyddsnivån för konsumenter som använder finansiella tjänster från företag som tillhandahåller konsumentkrediter och som inte behöver erhålla godkännande av finansinspektionen. Detta gjordes genom att införa rättsliga lösningar som begränsar möjligheten att ta ut alltför höga avgifter, provisioner och ränta för låne- och kreditavtal. Företagen kan, med iakttagande av bestämmelserna om högsta räntesats, samtidigt reservera höga provisioner och andra kostnader som inte utgör räntekostnader. Till följd av denna typ av praxis överstiger ofta de totala kreditkostnaderna det avtalade låne- eller kreditbeloppet.

Enligt artikel 5.6a i konsumentkreditlagen ska andra kreditkostnader än ränta anses vara alla de kostnader som konsumenten ska bära i samband med kreditavtalet, med undantag för ränta. Rättsinstitutet andra kreditkostnader än ränta förekommer inte i direktivet. I artikel 3 g i direktivet anges emellertid begreppet ”sammanlagd kreditkostnad” som ska bäras av konsumenten, vilket innefattar samtliga kostnader, inklusive ränta, provision, skatter och alla andra slags avgifter, som konsumenten måste betala i samband med kreditavtalet och som kreditgivaren känner till, med undantag för notariatsavgifter. Kostnader för kompletterande tjänster till kreditavtalet, särskilt försäkringspremier, ska också inbegripas om även tecknande av ett tjänsteavtal är obligatoriskt för att erhålla krediten eller för att erhålla den på de villkor som angavs i marknadsföringen.

Begreppet sammanlagd kreditkostnad har också införts i polska konsumentkreditlagen, nämligen i artikel 5 led 6, och definieras som alla de kostnader som konsumenten är skyldig att betala i samband med kreditavtalet, och särskilt följande:

- a) ränta, avgifter, provision, skatter och marginaler som kreditgivaren känner till, och
- b) kostnader för extra tjänster, i synnerhet försäkringar, om sådana kostnader är obligatoriska för att erhålla krediten eller för att erhålla den på de marknadsförda villkoren, med undantag för notariatsavgifter som påförs konsumenten.

Mot bakgrund av de rättsliga lösningarna och direktivets tvingande karaktär uppstår tvivel om huruvida den nationella lagstiftaren får införa ett separat och självständigt begrepp som ”andra kreditkostnader än ränta”, som också avser de kostnader som konsumenten ska bära i samband med kreditavtalet. Eftersom

direktivet föreskriver ett begrepp som omfattar den sammanlagda kreditkostnaden, vilket avser omfattningen av de tillåtna kostnader som konsumenten får bära med hänvisning till begreppet ”kostnader i samband med kreditavtalet”, förefaller det som om medlemsstaterna har en skyldighet att införa direktivets bestämmelser i den nationella ordningen endast och uteslutande inom ramen för de definitioner som anges i direktivet och med strikt beaktande av innehållet i och omfattningen av dessa definitioner. Detta leder till slutsatsen att frågor som rör kostnader som åligger konsumenten i samband med kreditavtalet bör lösas inom ramen för begreppet den sammanlagda kreditkostnaden. Eventuella övre gränser för kostnader som åligger konsumenten i samband med kreditavtal bör därför konstrueras inom ramen för begreppet den sammanlagda kreditkostnaden samt med hänvisning till sådana kostnader som omfattas av begreppet och som därför har ett samband med kreditavtalet. Införandet av begreppet andra kreditkostnader än ränta framstår inte som ett lämpligt sätt att uppnå direktivets mål, eftersom effekten av införandet av detta begrepp är en möjlighet att öka den ekonomiska bördan för konsumenten utöver de gränser som fastställs genom begreppet sammanlagd kreditkostnad, det vill säga kostnader som har samband med kreditavtalet.

Möjligheten att överskrida gränserna för de kostnader som får åläggas konsumenten enligt artikel 3 g i direktivet är en följd av den metod som antagits av den nationella lagstiftaren för beräkning av maximibeloppet för andra kreditkostnader än ränta, det vill säga genom att tillämpa den matematiska formeln i artikel 36a i konsumentkreditlagen. Denna formel antogs med utgångspunkt i procentuellt förhållande till näringsidkarnas rörelsekostnader för en verksamhet som består i att bevilja krediter och lån samt med utgångspunkt i att maximibeloppet för andra kreditkostnader än ränta, som beräknas enligt denna formel, ska täcka kreditgivarens verksamhetskostnader och säkerställa dennes lönsamhet. Av motiveringen till den polska lagen om ändring av konsumentkreditlagen följer att den formel som anges i artikel 36a i konsumentkreditlagen har fastställts med hänsyn till de kostnader som låneinstitut ådrar sig i den ekonomiska verksamheten och för att säkerställa låneinstitutens lönsamhet. Procentsatserna, som är de viktigaste inslagen i denna formel, det vill säga 25 och 30 procent, har fastställts med beaktande av de genomsnittliga rörelsekostnaderna och näringsidkarnas kostnader inom sektorn för konsumentlån. Detta innebär att lagstiftaren inte bara inkluderar kostnaderna för ingående eller hantering av det specifika avtalet och den specifika konsumenten, utan också kostnader som uppenbarligen måste betraktas som verksamhetskostnader (kostnader för att upprätthålla kunddatabaser, anställdas löner etc.). Sådana antaganden ledde till fastställandet av de procentsatser som utgör det väsentliga inslaget i denna matematiska formel på en nivå som täcker långivares verksamhetskostnader för beviljande av lån och kostnaderna för risken för att konsumenten inte fullgör sina skyldigheter. Den övre gränsen för andra kreditkostnader än ränta uppgår till mellan 25 och 100 procent av det sammanlagda kreditbeloppet och motsvarar därvid 55 procent på ett år, 85 procent på två år och därefter 100 procent av det sammanlagda kreditbeloppet, oberoende

av den fortsatta löptiden¹. Det ska framhållas att dessa procentsatser utgör de grundläggande inslagen i denna matematiska formel, eftersom de fastställer maximibeloppet för andra kreditkostnader än ränta. Fastställandet av en matematisk formel för beräkning av sådana kreditkostnader på grundval av de antaganden som anges ovan resulterade i att maximibeloppet för andra kreditkostnader än ränta separerades från de faktiska kostnaderna i samband med ett specifikt kreditavtal. Detta innebär följaktligen en eventuell ökad ekonomisk börda för konsumenterna. Näringsidkaren får påföra konsumenten såväl maximibeloppet för andra kreditkostnader än ränta som ränta, varvid storleken på dessa belopp är oberoende av varandra. Den sammanlagda kreditkostnaden är därför högre än själva kreditbeloppet och det aktuella fallet är ett exempel på detta.

Den hänskjutande domstolen anser att i den mån syftet att fastställa de maximala kostnaderna som får påföras konsumenterna i samband med ett kreditavtal grundar sig på och faller inom konsumentskyddssystemet och målen i direktiv 2008/48/EG, uppkommer emellertid tvivel om huruvida fastställandet av ett maximibelopp för andra kreditkostnader än ränta och en formel för beräkning av dessa kostnader på grundval av de antaganden som anges ovan kan ligga till grund för genomförandet av direktivet. Av artikel 3 g i direktiv 2008/48/EG följer att konsumenten får åläggas kostnader, men endast sådana kostnader som har samband med ett kreditavtal. Att det anförs ett exempel på en beräkning av dessa kostnader, det vill säga ränta, provision, skatter etc., motiverar slutsatsen att godtagbara finansiella kostnader för konsumenter avser sådana kostnader som uppkommer i samband med ingåendet och genomförandet av ett specifikt kreditavtal. De tillåtna kostnaderna som får åläggas konsumenten omfattar dock inte de kostnader som ska bäras av långivaren eller kreditgivaren i samband med driften av deras kommersiella verksamhet. Det förefaller som om EU-domstolen intog denna ståndpunkt i domen av den 16 januari 2014, Constructora Principado (C-226/12), i vilken den ansåg att näringsidkarens skyldighet att betala värdestegringsskatt på fastigheter inte fick övervältras på konsumenten, och påpekade att en sådan situation kan anses utgöra en ”betydande obalans” i den mening som avses i artikel 3.1 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal. I förevarande fall följer det av ovannämnda dom, oberoende av skillnaderna när det gäller de faktiska omständigheterna, att vissa allmänna regler ska äga motsvarande tillämpning även i mål rörande kostnader som påförs konsumenter i samband med ett kreditavtal. I det aktuella fallet gäller det framförallt den tillåtna omfattningen av denna börda och särskilt huruvida det är tillåtet att påföra konsumenten kostnader för den affärsverksamhet som bedrivs av långivaren eller kreditgivaren.

¹ Motivering till ustawy z 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw (lag av den 5 augusti 2015 om ändring av lagen tillsyn över finansmarknaden och ett antal andra lagar) (Dz.U 2015.135) VII mandatperioden, sejmens utgåva nr 3460, offentliggjord på: www.sejm.gov.pl.

Det framgår således att ovannämnda lösning som valts i polsk rätt inte medför ett genomförande av principen om att konsumenten enbart ska bära de kostnader som har samband med kreditavtalet, såsom följer av artikel 3 g i direktiv 2008/48/EG. De antaganden som låg till grund för uppställandet av en matematisk formel i artikel 36a i konsumentkreditlagen gjorde det möjligt att faktiskt påföra konsumenten kostnader för den affärsverksamhet som bedrivs av långgivaren eller kreditgivaren. Vid fastställandet av procentsatserna i denna formel hänvisades till de förhållanden som definierar storleken på näringsidkarens totala driftskostnader.

Det förefaller emellertid inte vara förenligt med målen och de skäl som ligger till grund för direktiv 2008/48/EG att i nationell lagstiftning införa sådana rättsliga lösningar som gör det möjligt att påföra konsumenten kreditkostnader för en kredit som motsvarar eller ligger nära det totala kreditbeloppet, och i ännu mindre grad om konsumenten påförs kostnader som överstiger det totala kreditbeloppet. Denna situation är tillåten enligt nationell lagstiftning, eftersom den nationella lagstiftaren har gjort det möjligt att påföra en konsument både ett maximibelopp avseende andra kreditkostnader än ränta och räntor. Sådana rättsliga lösningar leder till en betydande obalans vad gäller avtalsparternas rättigheter och skyldigheter till nackdel för konsumenten. Det förefaller inte som om det finns en balans mellan långgivarens och konsumentens skyldigheter i en situation där långgivarens skyldighet endast är att betala ut överenskommet belopp, medan konsumenten är skyldig att betala tillbaka detta belopp jämte ränta och betala kreditkostnaderna, vars belopp är motsvarar eller är något lägre än själva kreditbeloppet.

Den formel för beräkning av maximibeloppet för andra kreditkostnader än ränta som föreskrivs i konsumentkreditlagen innehåller inte några element som medger en rimlig koppling mellan storleken på dessa kostnader och de fördelar som långgivaren erhåller genom lånebeloppet. På grund av den väsentliga roll som procentsatserna spelar i denna formel är dessa procentsatser i förhållande till lånebeloppet och låneperioden är inte tillräckliga för att säkerställa att dessa kostnader fastställs på en nivå som säkerställer en avtalsenlig balans mellan parterna och likvärdiga ömsesidig fördelar.

Problemet med att påföra konsumenten andra kreditkostnader än ränta, såsom provisioner, serviceavgifter, försäkringspremier, är föremål för flera stämningsansökningar angående betalning som lämnats in till den hänskjutande domstolen. I praktiken har genomförandet av domstolens skyldighet att pröva de faktiska kostnaderna i samband med kreditavtalet, fastställa för vilket ändamål dessa avgifter har tagits ut och huruvida avgifternas storlek är motiverad vanligen bestått i en hänvisning till den matematiska formeln för beräkning av maximibeloppet för andra kreditkostnader än ränta och till motiveringen i förslaget till lagändring. Detta ger upphov till legitima tvivel om huruvida de kostnader som fastställs genom tillämpning av denna formel motsvarar faktiska kostnader i samband med kreditavtalet som kan påföras konsumenten. Kostnaderna för ingående och genomförande av ett sådant avtal är inte betydande. Vanligtvis begränsar sig dessa kostnader till en symbolisk bedömning av den

potentiella kundens kreditvärdighet samt till att generera avtalet, utfärda en blankoväxel och en växelförklaring. Den nationella domstolen använder begreppet ”symbolisk bedömning”, eftersom i de allra flesta fall är det mycket skuldsatta personer som beviljas lån och krediter, vilka personer är föremål för ett stort antal verkställighetsförfaranden eller vilka till och med försatts i personlig konkurs. Genomförandet av ett fåtal enkla och okomplicerade uppgifter kan således inte generera kostnader på upp till 100 procent av det sammanlagda kreditbeloppet. Ett sådant bristande samband mellan de verkliga kreditkostnaderna och maximibeloppet för andra kreditkostnader än ränta framgår av det avtal som ingåtts i förevarande fall, eftersom uppläggningsavgiften som motsvarar kostnaden i samband med ingåendet av avtalet angavs till 129 PLN. Det återstående beloppet uppgick till 3939,00 PLN, vilket uttryckligen angavs som kommissionsersättning motsvarande andra kreditkostnader än ränta, utgör kärandens faktiska ersättning som långgivaren inte alls döljer eftersom det beloppet är utestående till betalning. Det ska framhållas att denna ersättning uppgår till mer än fyra gånger den maximala räntan på kapitalbeloppet för den sammanlagda kreditperioden och motsvarar 78,78 procent av lånebeloppet. En sådan ekonomisk börda för konsumenten uppfyller kriterierna för att anses som en betydande avtalsenlig obalans och ger upphov till tvivel om de lösningar som tillämpas i den polska lagstiftningen är förenliga med direktiv 2008/48/EG.

Den praktiska tillämpningen av rättsinstitutet andra kreditkostnader än ränta motiverar slutsatsen att införandet av denna lösning inte leder till ett ökat konsumentskydd, eftersom konsekvensen av dess tillämpning är en ökad möjlighet att påföra konsumenten finansiella kostnader. Det framgår av de avtal som lagts fram i andra domstolsärenden att den formel som föreskrivs i artikel 36 a i konsumentkreditlagen används i generell utsträckning och utgör det enda kriteriet för att fastställa beloppet för andra kreditkostnader än ränta. Detta kriterium tillhandahåller dock inte den faktiska kostnaden för lånet ett rationellt samband mellan kapitalbeloppet och kostnaderna. I praktiken bestäms kreditkostnaderna schablonmässigt genom tillämpning av denna formel, vilket leder till en alltför stor ekonomisk börda för konsumenten och en otillbörlig fördel för långgivaren. Det bör noteras att den påföljd som lagstiftaren föreskriver för överskridande av denna gräns är illusorisk.

Följden av denna lösning innebär också en radikal begränsning av möjligheterna att undersöka avtalsvillkor där sådana förpliktelser föreskrivs och där beloppen fastställs enligt denna formel, för att utröna huruvida villkoren är oskäligen eller ogiltiga på grund av att de är oförenliga med lagbestämmelserna, huruvida de används för att kringgå lagen eller huruvida de strider mot principerna om social samexistens. I de polska domstolarnas rättspraxis finns det nämligen en stark tendens som har uppkommit efter det att bestämmelserna om maximibelopp för andra kreditkostnader än ränta trädde i kraft och som innebär att villkoren i ett avtal som avser andra kreditkostnader än ränta inte får prövas vad gäller frågan huruvida de är oskäligen eller ogiltiga, om kostnaderna inte överstiger den lagstadgade övre gränsen. Detta beror på det korrekta antagandet att avtalsvillkor som är lagenliga och respekterar de lagstadgade begränsningarna inte kan anses

som ogiltiga eller oskäligen. Det förelåg inte något tvivel om tillåtligheten av en prövning av huruvida avtalsbestämmelser angående fastställandet av storleken på kommissioner eller andra avgifter som påförs konsumenten är ogiltiga eller oskäligen. Alltför stora belopp vad gäller denna typ av avgifter korrigerades på ett verkkningsfullt sätt genom en tillämpning av artikel 58 k.c. (avtalets absoluta ogiltighet) eller artikel 3851 k.c. (oskäligen avtalsvillkor), samtidigt ansågs sådana avgifter vara ogiltiga eller oskäligen när de uppgick till 40 procent av låne- eller kreditbeloppet. En begränsning av möjligheten att pröva huruvida avtalsbestämmelser rörande maximibelopp för andra kreditkostnader än ränta är lagenliga eller oskäligen leder också till ett åsidosättande av skyldigheten att bedöma potentiella kunders kreditvärdighet.

Enligt den nationella domstolens bedömning är det nödvändigt att besvara denna tolkningsfråga för att kunna avgöra målet på ett korrekt sätt. Svaret kommer att ha en direkt inverkan på fastställandet av omfattningen av den ekonomiska börda som får åläggas konsumenten och innebära ett förtydligande av innebörden av begreppet "andra kreditkostnader än ränta". EU-domstolens svar är i ännu högre grad nödvändigt, eftersom EU-domstolen ännu inte tagit ställning till de frågeställningar som tas upp i tolkningsfrågan. Slutligen inverkar de betydande skillnaderna i de polska domstolarnas rättspraxis rörande de aktuella frågeställningarna negativt på uppnåendet av direktivets mål och undergräver avsevärt de unionsrättsliga bestämmelsernas effektivitet.

ARBETSDOKUMENT